

STORTINGET

Innst. 139 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Dokument 8:245 S (2021–2022)

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Roy Steffensen og Terje Halleland om ny økonomisk politikk og samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i Norge

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en revisjon av handlingsregelen og fremme et nytt forslag til ankerfeste for den økonomiske politikken basert på følgende premisser:

1. I statsbudsjettet skal det gjennomføres følgende endringer:
  - Det etableres et skille mellom drift og investeringer.
  - Samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i infrastruktur, sentral bygningsmasse og annen større realkapital som forsvarsmateriell skal aktiveres som 'formuesomplussing'.
  - Handlingsregelen kan fortsatt omfatte driftsutgifter og investeringer som ikke oppfyller kravene til lønnsomhet, men bruken må redegjøres for.
  - Det innføres et system for vedlikehold av gjennomførte investeringer og innhenting av det betydelige vedlikeholdsetterslepet på infrastruktur.

2. Oljefondet skal ikke brukes til klimapolitisk spekulasjon, men fortsatt ha høyest mulig avkastning som formål.
3. Oljeformuen skal i større grad også komme dagens generasjoner til gode gjennom lavere skatter og avgifter samt prioritering av velferdsstatens kjerneoppgaver.
4. Bruken av oljeformuen på symbolske klimatiltak, innvandring og integrering samt bistand skal reduseres.
5. Kriteriene for beregning av samfunnsøkonomisk nytte gjennomgås. Prosjektets evne til å løse kapasitetsproblemer på kort og lang sikt skal gis betydelig vekt, og kalkulasjonsrentene som legges til grunn, skal gjennomgås.
6. Olje- og gassnæringen skal videreutvikles og gis rammebetingelser som stimulerer flere aktører til mer letevirkosomhet basert på premisene i det gjeldende petroleumsskatteregimet.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Frode Jacobsen, lederen Eigil Knutsen, May Britt Lagesen, Tellef Inge Mørland og Mona Nilsen, fra Høyre, Mahmoud Farahmand, Irene Heng Lauvsnes, Heidi Nordby Lunde og Helge Orten, fra Senterpartiet, Kjerstin Wøyen Funderud, Geir Pollestad og Per Martin Sandtrøen, fra Fremskrittspartiet,

Hans Andreas Limi og Roy Steffensen, fra Sosialistisk Venstreparti, Cato Brunvand Ellingsen, fra Rødt, Marie Sneve Martinussen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn, fra Miljøpartiet De Grønne, Lan Marie Nguyen Berg, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til finansminister Trygve Slagsvold Vedums brev av 31. mai 2022, som er lagt ved denne innstillingen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at forvaltningen av Norges olje- og gassvirksomhet har lagt grunnlag for verdiskaping, sysselsetting og velferdsvekst i hele landet. Med opprettelsen av Statens pensjonsfond utland (SPU) og handlingsregelen har oljepenger blitt faset inn i norsk økonomi på en forsvarlig måte og samtidig understøttet statlig sparing for finansiering av folketrygdens pensjonsutgifter, slik at nasjonalformuen kommer flere generasjoner til gode.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at dette har gjort Norge til et unntak blant land som har fått plutselige og enorme inntekter fra naturressurser, hvor mange har falt for fristelsen til å bruke for mye penger, for raskt, uten å etterlate varige verdier.

Et tredje flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, viser til at tilførselene fra oljeinntektene til oljefondet utgjør 3 265 mrd. kroner, og at den største delen av fondets nåværende verdi på 12 624 mrd. kroner er avkastning på fondets investeringer. Oljepenger fungerer derfor som såkorn for verdiskaping og vekst i andre næringer og markeder. God fondsforvaltning har gjort at vi kan høste av en høyere realavkastning enn om pengene hadde stått på bok. Derfor er det viktig at oljepengene fases inn i fondet i stedet for å brukes direkte. Det er bedre å høste av avkastningen enn å spise av såkornet. Mer direkte bruk av oljepenger vil svekke fondets verdi og gi lavere avkastning på sikt, hvilket også begrenser muligheten for uttak og reduserer det økonomiske handlingsrommet.

Dette flertallet viser til at målet for SPU har vært, er og skal være høyest mulig finansiell avkastning til akseptabel risiko, og at det derfor virker overflødig å fremme forslag om at oljefondet ikke skal brukes til klimapolitisk spekulasjon.

Dette flertallet viser til at dagens innfasing av oljepenger i norsk økonomi kommer dagens generasjoner til gode, og at handlingsregelen ikke bare sier noe om hvor mye som kan brukes, men også at bruken skal øke vekstevnen i norsk økonomi. En samlet finanskomité stilte seg i 2001 bak at pengebruken derfor hoved-

sakelig skal rettes inn mot infrastruktur, kunnskap og vekstfremmende skattelettelse.

Dette flertallet viser til at den svært gunstige skattepakken som ble vedtatt av Stortinget med et bredt flertall i juni 2020, har sikret aktivitet og letevirkosomhet i den perioden pakken ble vedtatt for. Senere ble særskatten for petroleumsvirkosomhet endret til en konstantstrømskatt, der målet er å sikre en nøytral særskatt som bidrar til at investeringer på norsk sokkel er samfunnsøkonomisk lønnsomme. Olje- og gassnæringen videreutvikles og har dermed rammebetingelser i henhold til det gjeldende petroleumsskatteregimet.

På denne bakgrunn tilrår komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, at forslagene ikke vedtas.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter intensjonen om at utvinning av petroleumssressurser og oljefondet skal ha et generasjonsperspektiv. I denne sammenheng mener disse medlemmer det er grunn til bekymring når krefter som ønsker å avvikle norsk petroleumsnæring, får innflytelse over rammebetingelsene. Dersom Norges mest lønnsomme næring, som gir grunnlag for mer enn 150 000 arbeidsplasser, skal erstattes med næringsvirkosomhet som fordrer tung offentlig subsidiering, vil dette sette arbeidsplasser, velferdsstaten og oljefondet under press. Disse medlemmer legger til grunn at petroleumsnæringen skal videreutvikles for å sikre arbeidsplasser og velferd samt som en viktig del av sikkerhetspolitikken for Europa.

Disse medlemmer mener at generasjonsperspektivet for petroleumsnæringen og forvaltningen av ressursene også må gjelde kvaliteten på landets infrastruktur, som i eksempelvis veisektoren er mindreverdig sammenliknet med våre naboland. Videre er det et betydelige etterslep på så godt som alt av offentlig infrastruktur, der ansvaret og regningen etter disse medlemmers oppfatning ikke skal sendes til neste generasjon. Disse medlemmer mener det skal investeres mer i grunnleggende infrastruktur og er uenig i regjeringens investeringskutt i eksempelvis veisektoren. Disse medlemmer mener imidlertid at det er mye annen offentlig pengebruk som kan reduseres for å skape rom for nødvendige investeringer, som klimasymboler og byråkrati.

Disse medlemmer mener det er viktig å gi kommende generasjoner et godt grunnlag for videre økonomisk vekst. Dette ivaretas etter disse medlemmers oppfatning best gjennom at en større del av formuen investeres i samfunnsnyttig infrastruktur som veier og bygningsmasse i Norge. Disse medlemmer legger til grunn at samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i veier og bygningsmasse samt større kapitalvarer skal gi rom for en høyere oljepengebruk enn bevilgnin-

ger til løpende driftskostnader. Disse medlemmer mener den sikkerhetspolitiske situasjonen gjør det nødvendig med mer og raskere anskaffelse av større forsvarsmateriell til både land, sjø og luftmakt. Anskaffelse av nytt materiell til Forsvaret skal etter disse medlemmers oppfatning også kunne defineres som investeringer som kommer i tillegg til handlingsregelen og føres som «formuesomplassing». Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til at regjeringen allerede har lagt til grunn en slik praksis, men foreløpig bare for kjøp av skog ved å bruke ekstra oljepenger til kjøp av Meraker Brug. Det er imidlertid tvilsomt om skogkjøpet faller innenfor definisjonen av formuesomplassing, og disse medlemmer støtter ikke den bruken av oljefondet, som også fortrenger privat norsk eierskap og kapital.

Disse medlemmer mener det er grunn til å advare mot en gravis endring av oljefondets formål til å bli en del av klimapolitikken. Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til fondets klimahandlingsplan med nye mål. Disse medlemmer mener at om man i tiden som kommer, velger å gjøre fondet til et klimapolitisk instrument som skal fremme bestemte teknologiske løsninger og motarbeide andre, vil dette svekke fondets omdømme. En slik retning for fondet vil etter disse medlemmers oppfatning innebære høy risiko.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag,

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en revisjon av handlingsregelen og fremme et nytt forslag til ankerfeste for den økonomiske politikken basert på følgende premisser:

1. I statsbudsjettet skal det gjennomføres følgende endringer:
  - Det etableres et skille mellom drift og investeringer i statsbudsjettet.
  - Samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i infrastruktur, sentral bygningsmasse og annen større realkapital som forsvarsmateriell skal aktiveres som 'formuesomplassing'.
  - Handlingsregelen kan fortsatt omfatte driftsutgifter og investeringer som ikke oppfyller kravene til lønnsomhet, men bruken må redegjøres for i statsbudsjettet.
  - Det innføres et system for vedlikehold av gjennomførte investeringer og innhenting av det betydelige vedlikeholdsetterslepet på infrastruktur.
2. Oljefondet skal ikke brukes til klimapolitisk spekulasjon, men fortsatt ha høyest mulig avkastning som formål.
3. Oljeformuen skal i større grad også komme dagens generasjoner til gode gjennom lavere skatter og

avgifter samt prioritering av velferdsstatens kjerneoppgaver.

4. Bruken av oljeformuen på symbolske klimatiltak, innvandring og integrering samt bistand skal reduseres.
5. Kriteriene for beregning av samfunnsøkonomisk nytte gjennomgås. Prosjektets evne til å løse kapasitetsproblemer på kort og lang sikt skal gis betydelig vekt, og kalkulasjonsrentene som legges til grunn, skal gjennomgås.
6. Olje- og gassnæringen skal videreutvikles og gis rammebetingelser som stimulerer flere aktører til mer letevirkosomhet basert på premisset i det gjeldene petroleumsskatteregimet.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti peker på at en av handlingsregelens viktigste funksjoner er å bidra til makroøkonomisk stabilitet. I oppgangstider er den en rettesnor som sørger for at finanspolitikken ikke bidrar til overoppheting av økonomien og svekking av konkurransevnen til norsk næringsliv; i nedgangstider gir den rom for en ekspansiv budsjettpolitikk for å opprettholde sysselsetting og aktivitet.

Dette medlem viser til at det i utgangspunktet finnes tilstrekkelig kapital og finansiering i norsk økonomi til å sikre nødvendige infrastruktur- og næringslivsinvesteringer, og at dette først og fremst er et spørsmål om kanalisering av kapitalen og fordeling og prioritering av ressursene gjennom finanspolitikken, finansmarkedsreguleringen og det statlige virkemiddelapparatet. Det trengs store strukturelle grep for å innrette økonomien mot grønn omstilling, men en revisjon av handlingsregelen slik forslagsstillerne tar til orde for, gir ikke en løsning på de utfordringene norsk økonomi står overfor.

Dette medlem peker på at Norge har et unikt finanspolitisk rammeverk som har tjent og tjener oss godt. Der andre land dekker inn budsjettunderskudd med låneopptak, dekker Norge inn det oljekorrigerte budsjettunderskuddet gjennom «overføring fra SPU», nærmere bestemt salg av valuta knyttet til SPU og en tilsvarende overføring av kroner fra statens kronekonto for SPU til statens innskuddskonto i Norges Bank.

Dette medlem viser til at det finnes noen unntak fra de ordinære bevilgningene som dekkes inn enten gjennom statens inntekter eller overføringer fra SPU, nemlig avsetninger på 90-poster. Disse dekkes gjennom lånetransaksjoner, noe som er begrunnet med at de har finansiell avkastning (eksempelvis lån fra Statens lånekasse eller Husbanken, investeringer ut over tapsavsetning gjennom eksempelvis Nysnø og Investinor eller kjøp og salg av aksjer i selskaper). Dette medlem mener at selv om avgrensningen mellom lånetransaksjoner og ordinære bevilgninger er god, frem-

står den som noe vilkårlig, og det kan være grunner til å foreta en helhetlig vurdering av denne budsjetteringspraksisen, både hva gjelder tapsavsetningsandeler og hvilke formål som dekkes inn gjennom lånetransaksjoner. Dette medlem mener imidlertid det er krevende å trekke et definitivt skille mellom pengebruk til hhv. drift og investeringer, slik representantforslaget tar til orde for, all den tid for eksempel investering i «human kapital» også er produktivitetsfremmende. Dette medlem stiller seg bak statsrådets vurdering av at en større omlegging av hvilke utgifter som regnes som «formuesomplussing», skaper vanskeligheter for den helhetlige prioriteringsprosessen i statsbudsjettet, men vil samtidig peke på at en større grad av lånetransaksjoner i seg selv ikke nødvendigvis innebærer at budsjettformål som dekkes inn på denne måten, må kategoriseres som «formuesomplussinger» som unndras prioriteringsdiskusjoner. Dette er en selvpålagt regel som følger av det finanspolitiske rammeverket.

Dette medlem peker på at det er noen ugunstige sider ved det norske finanspolitiske rammeverket som med fordel kunne vært bedre belyst. Markedet for norske statsobligasjoner er lite sammenlignet med andre land, noe som begrenser handlefriheten til Norges Bank og den stabiliserende effekten av sentralbankens markedsoperasjoner. Dette medlem viser videre til at Norges Banks kronekjøp gjennom «overføring fra SPU» med sikte på å dekke underskuddet i budsjettet i 2020 var så omfattende at det hadde en merkbar appresierende effekt på kronkursen, som isolert sett forverret konkurransevnen til norsk eksportindustri på toppen av koronakrisen. I 2022 har det vært en annen type utfordring knyttet til ekstraordinært høy innbetaling av oljeskatt, som førte til stort kronesalg fra Norges Bank og press på pengemarkedsrentene. Dette medlem vil videre peke på at låneopptak i norske kroner ikke har samme appresierende effekt på kronen som når man dekker underskuddet ved å kjøpe kroner. Det kunne også vært lettere for norske bedrifter å låne i obligasjoner i norske kroner med et noe større referansemarked for norske statsobligasjoner. Dette medlem viser videre til at statsobligasjoner er en trygg plassering for den private kapitalen, særlig i usikre tider, og at finansiering av statlige investeringer gjennom statsobligasjoner bidrar til en mobilisering av samfunnets eksisterende kapital til produktive formål. Dette medlem peker på sitt forslag i Innst. 5 S (2020–2021) om å utrede ulike sammensetninger av lånetransaksjoner og overføring fra SPU i statsbudsjettet med henblikk på konsekvenser for statens formue, kronkursen, pengepolitikken, et velfungerende marked for statsobligasjoner og finansiell stabilitet og vil komme tilbake til denne problemstillingen ved en passende anledning.

Dette medlem viser til at SPU er en stor aktør i det finansielle markedet. Fondets investeringsstrategi

kan derfor spille en viktig rolle i å bidra til at målene i Parisavtalen nås, og at overgangen til et nullutslipps-samfunn skjer på en ordnet måte som reduserer klimarisiko og finansiell risiko. Dette medlem vil understreke at finansnæringen nasjonalt og internasjonalt er i rask utvikling når det kommer til håndtering av klimarisiko. Den omforente ambisjonen om at fondet skal være verdensledende innen håndtering av klimarisiko, forutsetter et langsiktig mål om nullutslipp fra selskapene fondet er investert i, samt konkrete delmål og virkemidler for å sikre fremdrift og måloppnåelse. Dette medlem viser videre til sine merknader i Innst. 443 S (2021–2022) og Innst. 351 L (2019–2020).

Komiteens medlem fra Rødt deler forslagsstillernes bekymring for vedlikeholdsetterslepet på offentlig infrastruktur og viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023 og tiltakene partiet foreslår for å ruste opp norsk vei og jernbane.

Dette medlem mener at staten bør øke investeringene i norsk industri og i klimavennlig infrastruktur for å redusere klimautslippene i Norge. Deler av oljefondet kan brukes til slike formål.

Dette medlem mener at handlingsregelen er moden for revisjon, men mener at dette forslaget ikke vil bidra til at oljefondet blir brukt til nødvendig klimaomstilling i Norge.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en revisjon av handlingsregelen og fremme et nytt forslag til ankerfeste for den økonomiske politikken basert på følgende premisser:

1. I statsbudsjettet skal det gjennomføres følgende endringer:
  - Det etableres et skille mellom drift og investeringer i statsbudsjettet.
  - Samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i infrastruktur, sentral bygningsmasse og annen større realkapital som forsvarsmateriell skal aktiveres som «formuesomplussing».
  - Handlingsregelen kan fortsatt omfatte driftsutgifter og investeringer som ikke oppfyller kravene til lønnsomhet, men bruken må redegjøres for i statsbudsjettet.
  - Det innføres et system for vedlikehold av gjennomførte investeringer og innhenting av det betydelige vedlikeholdsetterslepet på infrastruktur.

2. Oljefondet skal ikke brukes til klimapolitisk spekulasjon, men fortsatt ha høyest mulig avkastning som formål.
3. Oljeformuen skal i større grad også komme dagens generasjoner til gode gjennom lavere skatter- og avgifter samt prioritering av velferdsstatens kjerneoppgaver.
4. Bruken av oljeformuen på symbolske klimatiltak, innvandring og integrering samt bistand skal reduseres.
5. Kriteriene for beregning av samfunnsøkonomisk nytte gjennomgås. Prosjektets evne til å løse kapasitetsproblemer på kort og lang sikt skal gis betydelig vekt, og kalkulasjonsrentene som legges til grunn, skal gjennomgås.
6. Olje- og gassnæringen skal videreutvikles og gis rammebetingelser som stimulerer flere aktører til mer letevirkosomhet basert på premissene i det gjeldene petroleumsskatteregimet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:245 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Roy Steffensen og Terje Halleland om ny økonomisk politikk og samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i Norge – vedtas ikke.

Oslo, i finanskomiteen, den 14. desember 2022

Eigil Knutsen

leder

Heidi Nordby Lunde

ordfører

Vedlegg

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortinget

Deres ref

Vår ref
22/2872 -

Dato
31 .05.2022

Dokument 8:245 S (2021-2022) fra Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Roy Steffensen og Terje Halleland om ny økonomisk politikk og samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i Norge

Jeg viser til finanskomiteens brev av 13. mai 2022, hvor komiteen har sendt ovennevnte representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Roy Steffensen og Terje Halleland til uttalelse.

Jeg deler forslagsstillernes vurdering av olje- og gassinntektenes betydning for norsk økonomi og for sysselsetting i hele landet. Norges rikdom på naturressurser og måten vi har forvaltet ressursene på, har skapt grunnlag for en sterk velstandsvekst i Norge. Olje- og gassvirksomheten vil være viktig for Norge også i tiår fremover. Jeg er også enig med forslagsstillerne i at Statens pensjonsfond utland (SPU) ikke skal ha politiske målsettinger, men finansielle.

Vi har vært heldige som har store naturressurser. En forutsetning for at vi har lykket er likevel at vi har forvaltet formuen og fasett inn oljepengene på en forsvarlig måte. Det har vi gjort gjennom vårt rammeverk for finanspolitikken, med sparingen i SPU og handlingsregelen. I tråd med handlingsregelen skal bruken av oljepenger over tid følge den forventede realavkastningen av SPU, slik at realverdien av fondet bevares. På den måten får både nålevende og fremtidige generasjoner glede av formuen. Få andre land med store naturressurser har på samme måte evnet å kombinere forbruk i dag og sparing for fremtiden. Vår forvaltning av ressursene gjennom det finansielle rammeverket har bidratt til at vi nå har verdens største statlige sparefond, og til at vi kan dekke rundt 20 pst. av utgiftene på statsbudsjettet med overføringer fra fondet. Det

innebærer at vi kan ha et høyere velferdsnivå eller lavere skattenivå enn vi ellers ville hatt.

Det er bred enighet om at handlingsregelen skal legges til grunn for budsjettpolitikken i Norge. Vårt budsjettssystem og handlingsregelen sikrer en helhetlig budsjettprosess der ulike politiske formål prioriteres opp mot hverandre, innenfor rammer som ivaretar hensynet til en stabil utvikling i norsk økonomi og bærekraften i offentlige finanser. Overføringen fra SPU til statsbudsjettet skal dekke det oljekorrigerede budsjettunderskuddet. Midlene skal ikke øremerkes særskilte formål.

Å fordele oljeformuen over generasjoner betyr at vi må motstå fristelsen til å bruke en for stor andel av oljeinntektene i dag. Vi må unngå at kortsiktige hensyn undergraver målet om at naturressursene skal omgjøres til en varig inntektskilde, og samtidig understøtte stabilitet i norsk økonomi. Forslagsstillerne har flere forslag til revisjon av handlingsregelen som jeg er svært kritisk til. De foreslår blant annet at det skal etableres et skille mellom drift og investeringer og at «samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer» i infrastruktur, sentral bygningsmasse og annen større realkapital som forsvarsmateriell skal løftes ut av det ordinære statsbudsjettet, slik at det kan fylles opp med andre utgifter, og slik at statens samlede etterspørsel etter varer og tjenester øker. En slik endring vil forhindre muligheten for en helhetlig prioritering i de løpende budsjettene, det vil svekke muligheten for en ansvarlig konjunkturpolitikk, og det vil undergrave formålet om å fordele inntekten mellom generasjoner på en bærekraftig måte.

Å løfte store utgiftsposter ut av det ordinære statsbudsjettet vil øke samlet pengebruk og redusere sparingen for fremtiden

Etablering av budsjettordninger med sikte på å holde noen utgifter utenfor alminnelige prioriteringer innebærer høyere samlet offentlig pengebruk og vil gå på bekostning av statens sparing og rommet for offentlige utgifter i fremtiden.

Økt offentlig oljepengebruk vil fortrenge konkurranseutsatt sektor og kunne føre med seg ustabilitet i norsk økonomi

Økt offentlig pengebruk vil over tid kunne fortrenge private virksomheter og svekke grunnlaget for næringer som konkurrerer med utlandet. Den reelle kronekursen vil appresiere, og den kostnadmessige konkurranseevnen vil svekkes. Arbeidsplasser i konkurranseutsatt sektor vil erstattes av arbeidsplasser i skjermet sektor. Det kan svekke den samlede produktiviteten og vekstevnen i økonomien.

Med årlige investeringer på rundt 220 mrd. kroner, som tilsvarer rundt 7 pst. av BNP for Fastlands-Norge, er investeringsnivået i offentlig forvaltning i Norge allerede klart høyere enn i gjennomsnittet av OECD-landene.

En helhetlig budsjettprosess legger til rette for riktige prioriteringer

Vårt system for å fase inn oljepengene, med sparingen i SPU og handlingsregelen, legger til rette for en helhetlig og oversiktlig budsjettprosess innenfor forutsigbare rammer. Midlene som hvert år overføres fra fondet til budsjettet, er ikke øremerket spesielle formål, men inngår som en del av en samlet budsjettbehandling der det prioriteres mellom offentlig konsum, investeringer og overføringer. I årene fremover vil handlingsrommet i finanspolitikken være mindre enn tidligere. Det er mange gode formål, men vi kommer ikke utenom at de må prioriteres opp mot hverandre. Å løfte enkelte investeringer over i et eget budsjett fremstår da ikke som noe annet enn motvilje mot å prioritere.

Forslagsstillerne er opptatt av at oljepengene bør brukes til produktivitetsfremmende tiltak. Da handlingsregelen ble innført i 2001, ble det understreket at økningen i bruken av oljepenger måtte brukes til å øke vekstevnen i norsk økonomi. Ved behandlingen av Perspektivmeldingen 2017, viste en enstemmig finanskomiteé til at Stortinget i 2001 understreket at oljeinntektene ikke måtte bli en unnskyldning for ikke å gjennomføre nødvendige systemreformer. En samlet finanskomiteé stilte seg bak hovedprioriteringen fra 2001 om at pengebruken skal rettes inn mot infrastruktur, kunnskap og vekstfremmende skattelettelser.

Forslagsstillerne argumenterer for at «samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer» skal løftes ut av statsbudsjettet og at handlingsregelen kun skal omfatte driftsutgifter og ulønnsomme investeringer. Dersom enkelte investeringer løftes ut i et eget budsjett, vil statsbudsjettet kunne fylles opp med ytterligere offentlige driftsutgifter, kjøp av varer og tjenester og ulønnsomme investeringer. Forslagsstillerne viser til at «beregningen av samfunnsøkonomisk lønnsomhet må gjennomgås, og det må legges til grunn kalkulasjonsrenter som er i bedre samsvar med realitetene». Det fremgår ikke hvilke realiteter som skulle tilsi en annen kalkulasjonsrente, men dersom forslag om lavere kalkulasjonsrente er motivert utfra et ønske om at flere prosjekter skal fremstå som lønnsomme, er det en risiko for at kontrollen med investeringene svekkes og uforsvarlig bruk av offentlige ressurser.

Investeringer i realkapital er ikke en formuesomplussing i statsbudsjettet

Staten har tilgang til å omplassere formue gjennom kapitaltransaksjoner som lånefinansieres. For å sikre et oversiktlig rammeverk er det, i tråd med internasjonale anbefalinger, etablert et skille mellom ordinære utgifter og kapitaltransaksjoner. For at en investering skal kunne være en kapitaltransaksjon som kan finansieres med lån, kreves det en forventet finansiell avkastning på kapitalen som minst tilsvarer avkastningen på alternative plasseringer. Avkastningen må også dekke eventuell forringelse av kapitalen. Det gjør at de aller fleste offentlige investeringer i realkapital bør anses som en ordinær utgift på statsbudsjettet, og ikke en formuesomplussing. Ifølge loven om Statens pensjonsfond skal underskudd på statsbudsjettet dekket ved overføringer fra SPU, og staten kan ikke lånefinansiere ordinære utgifter på statsbudsjettet så lenge det er midler i SPU.

Dagens budsjettssystem gir rom for investeringer og rasjonell fremdrift i investeringsprosjekter

Staten er stor, og selv betydelige enkeltinvesteringer er små sammenlignet med budsjettets samlede størrelse eller de årlige overføringene fra fondet. Budsjettssystemet gir stor fleksibilitet til både å igangsette investeringsprosjekter og til rasjonell fremdrift underveis i prosjektene. De investeringstunge virksomhetene er ofte rammestyrte, slik at de kan gjøre større investeringer innenfor rammen, for eksempel i forsvarssektoren. Investeringene kan forpliktes og gjennomføres over flere år gjennom fullmakter gitt av Stortinget.

Statsbudsjettet må være fullstendig om det skal fungere som finanspolitisk styringsverktøy
Dersom vi tillater omgåelser av det finanspolitiske rammeverket, vil det undergrave vår evne og mulighet til finanspolitisk styring. Statsbudsjettet brukes for å regulere aktivitetsnivået i økonomien. Derfor må offentlig pengebruk som påvirker aktivitetsnivået, regnes med i det oljekorrigerede budsjettunderskuddet på statsbudsjettet. En praksis der store utgifter løftes ut av statsbudsjettet, vil undergrave den rollen finanspolitikken kan spille i å stabilisere den økonomiske utviklingen.

På denne bakgrunn vil jeg sterkt fraråde forslagene i Dokument 8:245 S (2021-2022).

Med hilsen

Trygve Slagsvold Vedum

